Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto
MTK ry

Anni-Mari Syväniemi

Kuuleminen

24.10.2018

Dnro 109/2018

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Teema: Teema: Lähi- ja luomuruoka sekä luonnontuoteala

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry kiittää kutsusta saapua maatalousjaoston kuultavaksi hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi ja lähettää lausuntonaan seuraavaa:

Lähiruoka- ja luomuohjelmille jatkoa kiitos

Valtion talousarvion osa, jossa käsitellään lähi- luomuruokaa sekä luonnontuotealaa on pitkälti ruokapolittiisen selonteon (2017) toimeenpanoa ja sen tavoitteiden saavuttamista tukevien toimenpiteiden rahoittamista. Ruokapoliittinen selonteon toimenpideohjelma on haastanut kaikki alan toimijat ottamaan vastuuta toimenpiteiden toteuttamisesta.

MTK pitää tärkeänä sitä, että talousarvioon varatulla määrärahalla tuetaan luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien jatkamista ja että ohjelmia viedään eteenpäin hyvässä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. On hyvä, että työtä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi jatketaan jo muutaman vuoden ajan tehtyä pitkäjänteistä työtä.

MTK arvostaa sitä, että määrärahalla tuetaan lisäksi luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia sekä ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevia kehittämis- ja kokeiluhankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi. Innovaatioissa on Suomen mahdollisuus lisätä arvoa ruokaketjuun niin kotimaan- kuin ulkomaanmarkkinoilla.

MTK toteaa, että lähiruokasektori Suomessa on kehittynyt hienosti. Tietoisuus niin kuluttajien kuin julkisen sektorin parissa, mutta myös vähittäiskaupan parissa on kasvanut ja kasvaa edelleen. Lähiruokaohjelman tulokset näkyvät mm. siinä, että suoramyyntiä harjoittavien tilojen määrä on kasvanut sekä siinä, että jakelukanavat lähiruoalle ovat monimuotoistuneet.

Luomutuotannon osuus kasvaa myös kotimaisessa ruoantuotannossa. Kotimainen elintarviketeollisuus tuo markkinoille uusia luomutuotteita. Luomun kasvuprosentit näyttävät korkeilta, mutta ruokakaupan myynnistä osuus on vielä vaatimaton.

MTK nostaa edelleen esiin sen, että ruokapalveluilla niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla ja vähittäiskaupalla on edelleen paljon mahdollisuuksia edistää omalta osaltaan lähi- ja luomuruoan käyttöä ja näin lisätä volyymejä.

Ruualle lisää arvostusta

MTK korostaa selonteon toimenpiteistä mm. ruuan arvostukseen sekä viennin arvon lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä, joilla parhaimmillaan toteutuessaan voisi olla myös ruoan tuottajan asemaa parantavia vaikutuksia.

Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen ovat nousseet aikaisempaa vahvemmiksi vaikuttajiksi ruokajärjestelmässä. Ostopäätösten perusteena hinnan ja tuoreuden lisäksi vaikuttavat kasvamassa määrin omaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat. Suomi syö -tutkimus näyttää, että lähes neljä viidestä suomalaisesta (78 prosenttia) pitää tärkeänä syödä kotimaista alkuperää olevaa ruokaa. Terveyden ja alkuperän lisäksi kuluttajaa kiinnostavat tuotantoeläinten hyvinvointi sekä tuotantoketjun ilmasto- ja ympäristökuormituskysymykset ja sosiaaliset näkökulmat ja työllisyyskysymykset.

Kestävä suomalainen ruoantuotanto ja tieto Suomen elintarvikeketjun vahvuuksista ovat jääneet kuluttajien, kotimaisten ja ulkomaisten ostajien tietämättömiin. Tieto Suomen tuotantotavoista on ollut olemassa, mutta sirpaleisesta tietokentästä on puuttunut kansainvälinen ulottuvuus. Nämä tiedot on asetettu kansainväliseen kontekstiin Luken ruokafakta-sivustolla, jossa tarjotaan kansainvälistä vertailevaa tilastotietoa Suomen vahvuuksien osoittamiseksi.

Viime vuonna kriisirahoituksella aloitettu ruuan arvostuskampanja (https://mmm.fi/laheltaparempaa) on edennyt systemaattisesti.

MTK pitää tärkeänä, että toimenpiteitä ruuan arvostuksen lisäämiseksi tehdään edelleen määrätietoista ja tavoitteellista työtä. Valtiolla on mahdollisuus edelleen rahoittaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan kuluttajan luottamusta suomalaiseen ruoantuotantoon. Ruoan arvostus kasvaa, kun kuluttajat saavat luotua suhteen ruoan tuotantoon, maatalouteen ja erilaisiin, erityisesti oman alueensa maataloustuotteisiin. Erityisen tärkeitä ovat siis toimenpiteet, joilla kasvatetaan kuluttajien tietoa ja osaamista ruoan alkuperästä: mistä ruokaa tulee ja miten se on tuotettu.

Ehdottomasti **tärkein kohderyhmä ovat lapset ja nuoret**, tulevaisuuden kuluttajat. Suomessa on useita hyviä ruokakasvatuksen toimintamalleja, joiden kehittämistä ja levittämistä kannattaa jatkaa. Ruokakasvatus tarvitsee myös rahoitusta! **MTK kannustaa valtiota rahoittamaan koululaisille suunnattuja toimenpiteitä jatkossakin.** Perusopetuksen opetussuunnitelma mahdollistaa uudenlaisten oppimismenetelmien ja -kokemusten käyttöönoton sekä kannustaa ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Maataloustuotanto, maatila, ruoan reitti ja alkuperä ovat hyviä oppimisen kohteita. Käytännön kokemus niin kouluista kuin maatalousyrittäjiltä osoittaa, että konkreettinen vierailu maatilalla on elämys ja avaa ruoan tuotantoa paremmin kuin mikään esite tai opas.

MTK arvostaa sitä, että koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteenä toteutettava Ruokatutka-kampanja pureutuu ravitsemustietouden levittämisen ohella ruoan reittiin ja alkuperän esiin nostamiseen.

Lisää reiluutusta ja kannattavuutta alkutuotantoon

Suomalainen ruoantuotanto on erittäin haastavassa, jo pitkään jatkuneessa vaikeassa tilanteessa. Epävakaa ja epäreilu markkinatilanne, laskevat maataloustuet sekä pitkään jatkunut heikko kannattavuustilanne tekevät ruoantuottajan aseman huonoksi.

MTK korostaa edelleen, että vain taloudellisesti terveellä pohjalla toimiva maatalous turvaa maamme huoltovarmuuden ja pystyy tuottamaan kestävästi kuluttajien toivomaa lähi- ja luomuruokaa. Kannattavuus, reiluus ja erityisesti kriisiaikoina riittävä tuki valtion taholta turvaavat parhaimmillaan ruokapoliittisen selonteon tavoitteet. Näin kestävästi tuotetun suomalaisen ruoan osuutta sekä julkisella sektorilla kuin yksityisessä kulutuksessa.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Anni-Mari Syväniemi
Ruokakulttuuriasiamies